

Exploitiemodel de Bibliotheek op school voortgezet onderwijs

Om in onze samenleving mee te kunnen doen, is het belangrijk taalvaardig te zijn. Het programma de Bibliotheek op school voortgezet onderwijs (vo) stimuleert leerlingen om meer te lezen. Hierdoor behouden deze jongeren hun opgedane vaardigheden en kunnen ze die verder versterken. Om bibliotheken te ondersteunen bij de uitvoering van dit leesbevorderingsprogramma, is een exploitatiemodel ontwikkeld. Dit model geeft inzicht in de kosten en strategische keuzes die horen bij het programma.

Exploitiemodel

Voraf inzicht in de kosten

Lang niet altijd is van tevoren helder wat de implementatie van een programma kost. Het exploitatiemodel zorgt ervoor dat de kosten van de Bibliotheek op school vo wél duidelijk zijn, nog voordat het programma start. Bovendien toont het model niet alleen de kosten in de startfase, maar ook in de jaren daarna. Zo is in één oogopslag duidelijk wat de introductie van dit programma betekent voor de begroting van de Bibliotheek en andere betrokken partijen, zoals het onderwijs en de gemeente.

Een troef in gesprek met het voortgezet onderwijs

Hoe belangrijk het stimuleren van de taalontwikkeling van jongeren is, wordt door steeds meer partijen gezien. Het is echter vaak minder zichtbaar hoeveel een goed leesbevorderingsprogramma precies kost. Het exploitatiemodel van de Bibliotheek op school vo brengt hier verandering in. Het model geeft niet alleen inzicht in de financiële kant van het programma, maar laat ook zien hoe de kosten zijn opgebouwd en welke inhoudelijke keuzes daarbij mogelijk zijn. Hierdoor wordt het gesprek tussen de Bibliotheek en haar partners makkelijker en constructiever.

Precisie door ervaring

Het exploitatiemodel geeft een vrij precies beeld van de kosten. Dit is mogelijk doordat het model gebruik maakt van landelijke adviesnormen die zijn gebaseerd op jarenlange ervaring met de Bibliotheek op school vo. Het nemen van innovatieve stappen kan door het model dus financieel nauwkeurig worden onderbouwd.

Monitoring eenvoudiger door helderheid gegevens

Bij het uitvoeren van programma's hoort ook het monitoren van resultaten en ontwikkelingen. De Bibliotheekmonitor is het landelijk instrument van de KB, nationale bibliotheek dat in kaart brengt hoe bibliotheken hun maatschappelijke functie invullen. Om dit landelijke beeld te kunnen schetsen, zijn de gegevens van individuele bibliotheken nodig. Het exploitatiemodel de Bibliotheek op school vo helpt bibliotheken om financiële vragen uit de Bibliotheekmonitor te beantwoorden.

Berekening in vier stappen

In het exploitatiemodel worden alle hoofdkosten, zoals kosten voor formatie en collectie, op een gestructureerde manier in beeld gebracht. Met een paar muisklikken kan al een eerste globale indicatie van de kosten worden gegeven. Om een nauwkeurige berekening te maken zijn slechts vier stappen nodig:

Stap 1: verschillende posten invullen met aantallen, bijvoorbeeld aantal leerlingen.

Stap 2: selecteren van bouwstenen voor de samenwerking met een school.

Stap 3: landelijke adviesnormen naast eigen normen leggen en bepalen of van landelijke adviesnormen wordt afgeweken (en zo ja, hoe precies).

Stap 4: strategische keuzes maken, zoals bepalen welke kosten de Bibliotheek betaalt en welke kosten bij de school (of een andere partij) terechtkomen.

“Het exploitatiemodel voor de Bibliotheek op school in het voortgezet onderwijs levert veel inzicht op. Met het model kun je niet alleen de kostprijs en offerteprijs van een samenwerking met een school berekenen, maar je kunt als Bibliotheek het model ook gebruiken voor het bepalen van je eigen keuzes. Hoeveel investeer ik zelf? Wat betekent dit voor mijn personeel? Kortom: een goed startpunt voor het bepalen van je ambitie en strategie richting het voortgezet onderwijs!”

- ERWIN C. KARST, SENIOR ADVISEUR PROVINCIALE ONDERSTEUNINGSINSTELLING (POI) RIJNBINK

Exploitiemodel de Bibliotheek op school voortgezet onderwijs

Bijzonderheden

Terwijl de basisschoolvariant van de Bibliotheek op school in een keer op een school wordt geïmplementeerd, werkt dit bij de voortgezet onderwijs-variant anders. Net als bij de Bibliotheek op school in het mbo, wordt de samenwerking met een middelbare school in stappen opgebouwd: de school kiest, samen met de Bibliotheek, onderdelen (bouwstenen) uit het programma. In het exploitatiemodel worden deze verschillende bouwstenen inzichtelijk gemaakt, zodat gedegen inhoudelijke en financiële keuzes kunnen worden gemaakt.

Voor wie is het exploitatiemodel ontwikkeld?

Het model is een intern instrument voor bibliotheken. Omdat in het exploitatiemodel inhoud en bekostiging bij elkaar komen, moet het model ingevuld worden door een inhoudelijk specialist én iemand van de afdeling financiën en/of de directie.

Waar vind je het exploitatiemodel?

Dit model en andere exploitatiemodellen zijn te vinden in de toolkit op de website van de Bibliotheek op school. Via de POI-coördinator kun je het wachtwoord opvragen om toegang te krijgen tot het model. www.pro.debibliotheekopschool.nl

Door wie is het exploitatiemodel ontwikkeld?

Het exploitatiemodel is ontwikkeld in opdracht van Stichting Lezen, vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/KB, nationale bibliotheek)¹, door de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN).

De voordelen op een rij

- Vooraf inzicht in de kosten
- Een ruwe berekening in een paar muisklikken
- Nauwkeurige berekening mogelijk
- Inzicht in kosten startfase én jaren daarna
- Financiële gevolgen strategische keuzes direct helder
- Troef in het gesprek met gemeente en voortgezet onderwijs
- Overzicht van bouwstenen
- Hulp bij invullen Bibliotheekmonitor

Meer informatie over leesbevordering

- Website de Bibliotheek op school voor bibliotheekprofessionals www.pro.debibliotheekopschool.nl
- Website de Bibliotheek op school voor ouders en docenten www.debibliotheekopschool.nl
- De Bibliotheek op school vo: factsheet, goede voorbeelden en effecten www.lezen.nl
- Website met activiteiten, nieuws en onderzoek over de Bibliotheek op school vo www.lezen.nl
- Leesmonitor (onderzoek naar lezen, leesbevordering en literatuureducatie) www.lezen.nl

Colofon

© Stichting Lezen (2024)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/KB, nationale bibliotheek).

Tekst: Hermien Lankhorst

Vormgeving: Judith Schoffelen en Erik olde Hanhof

¹ BoekStart en de Bibliotheek op school zijn ontwikkeld door Stichting Lezen, in samenwerking met de KB, nationale bibliotheek. De bibliotheeksector voert beide programma's uit. De programma's worden onder de noemer Kunst van Lezen gefinancierd door het ministerie van OCW.